

Nore stavkirke

Flere av de 28 stavkirkene i Norge er i dårlig bygningsmessig stand. Eiere står overfor store vedlikeholdsoppgaver som også omfatter tjærebreng og reparasjoner av spontak. Slike oppgaver stiller spesielle krav både til materialbruk og håndverksutførelse noe som gjør arbeidene kostbare og vanskelig for mange kirkeiere å gjennomføre uten statlige tilskudd. Målsettingen med Riksantikvarens stavkirkeprogram er å sette i stand alle stavkirkene. Stavkirkeprogrammet startet opp i 2001, og skal gå over ti år.

Nore stavkirke ligger i Numedal. Ut fra årringsanalyse kan den dateres tilbake til 1167. Kirken har en meget interessant bygningshistorie og har fortsatt bevart mange originale deler. Kirken har senere blitt utvidet og ombygd i flere omganger. Nytt kor ble reist i 1683 og de første korsarmene ble erstattet med nye i laftet tømmer på begynnelsen av 1700-tallet.

Det ble bygget et sakristi på korets nordre side. Allerede på 1700-tallet ble kirken kledd med stående bordkledning på flere vegger. Ny takrytter ble bygd i 1730. Kirken har utskårede dekorasjoner med bladranker og dyreornamentikk. Interiøret er preget av etterreformatorisk inventar og fra ombyggingen på 1600- og 1700-tallet. Kirkens malte dekor er også fra denne tiden.

Hva er gjort?

Nore stavkirke var den av stavkirkene i Numedal som var i dårligst forfatning. Den har fått hard medfart opp gjennom årene og hadde store råteskader.

Takrytteren har nå fått ny understøttelse ved at to ny bjelker ble lagt inn på loftet på mellomstavene. Stavenes fundamenter er kontrollert og utbedret. I nedre deler av kirken har det blitt lagt inn nye sviller i nordsiden av skipet. Dette var nødvendig fordi de originale svillene var svært råteskadet og ble fjernet på 1960-tallet.

I søndre korsarm ble veggplankene i gavlen demontert slik at toppsvillene kunne utbedres. Samtidig ble de nye bjelkene til takrytteren tatt inn på loftet denne veien. Konservering av malt veggdekor i korsarmene er utført, men det gjenstår ytterligere arbeid. Stavlegjere manglet i søndre del av skipet og nye ble tilpasset. Flere stavlegjere er skadet, men utskiftning ville føre til tap av originale bygningsdeler fra middelalderen. Skadete deler er derfor beholdt flere steder i konstruksjonen. Riksantikvaren mener tilstrekkelig inngrep er gjort for å sikre kirka for ettertiden. Jevnlig ettersyn og overvåking av kirken er nødvendig.

Alt arbeidet krever en forsiktig og analytisk tilnærming slik at unødige skader ikke oppstår. Målet er å ta vare på mest mulig av de originale delene. Håndverkere som har erfaring fra arbeid med tømmerhus fra middelalderen og andre bygningsvernprosjekter deltar i arbeidet. Håndverkerne kommer fra Telemark, Numedal og Kongsberg. Lokale håndverkere har fått ny kunnskap og erfaring gjennom arbeidet på stavkirkene i Numedal.

Byggherre er Fortidsminneforeningen som eier kirken, mens Riksantikvaren finansierer arbeidet og er antikvarisk ansvarlig.

Arbeidet dokumenteres underveis med fotografier og rapporter. Det er foretatt supplerende oppmåling og dokumentasjon. Materialer og verktøyspor er undersøkt i Uvdal og Nore stavkirker for å finne ut mer om hvordan stavkirkene ble bygd.

En utstilling om stavkirken og Stavkirkeprogrammet har vært på rundtur i Nore og Uvdal kommune. Utstillingen kan bestilles fra Riksantikvaren.